

Handleiding voor docenten

Debatteren op het vmbo

Inhoud

Achtergrond voor de docent	3
1. Voorwoord	3
2. Didactische keuzes	4
3. Aansluiting op de kerndoelen	4
De basis.....	8
4. Wat is debatteren?.....	8
5. Waarom leren debatteren?.....	10
6. De debatvorm	11
7. De jurering.....	16
8. De timekeeper.....	21
Tips om te winnen.....	22
9. Presentatie.....	22
10. Argumentatie	23
11. Taakuitvoering.....	25
Extra lesmateriaal voor de docent	27
12. Voorbeeldstellingen	27
13. Oefeningen.....	28
Colofon.....	30

Achtergrond voor de docent

1. Voorwoord

Beste docent,

In deze handleiding vindt u theorie, tips en trucs om het debat als lesmethode in te zetten op het vmbo. Wat zijn leuke oefeningen? Wat zijn leuke stellingen? Hoe jureert u? De theorie van dit boekje is zoveel mogelijk in een taal gezet die past bij vmbo-leerlingen, zodat u de informatie zo gemakkelijk mogelijk aan uw klas kunt doorgeven. Het einddoel van deze handleiding is dat u straks alle kennis en kunde inzet bij een spetterend slotevenement: ons jaarlijkse VMBO Debattoernooi!

Wij hebben dit boekje gemaakt, omdat onze stichting ten doel heeft het retorica- en debatonderwijs binnen alle lagen van het Nederlandse onderwijs te bevorderen. Dit in de overtuiging dat het oefenen in debatteren een unieke en essentiële bijdrage levert aan de ontwikkeling van jonge mensen. De bijdrage van het debat aan de ontwikkeling van jonge mensen is tweeledig. Ten eerste leren zij spreken, luisteren en argumenteren. Dit geeft hen zelfvertrouwen en de benodigde vaardigheden om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij. Ten tweede leren jongeren standpunten van verschillende kanten te bekijken, te bevragen en te begrijpen. Deze toets der ideeën is de zuurstof van iedere democratie. Kortom, debatteren op school is een bewezen middel om jongeren voor te bereiden op actief burgerschap.

Maar zo'n methode werkt natuurlijk alleen maar als jongeren het zelf ook leuk vinden. En dat blijkt! Allereerst omdat het een werkvorm is waar de leerlingen volop in de aandacht staan; zij hebben het woord. Daarnaast geeft het competitie-element van het debat extra motivatie. Zelfs als de leerlingen niet zo geraakt worden door een bepaald maatschappelijk onderwerp van een stelling, dan geven ze nog wel om de eer, de winst of de mooie prijzen.

Namens Stichting Nederlands Debat Instituut wens ik u veel succes en plezier bij het debatteren in de klas. En tot ziens op ons toernooi!

Roderik van Grieken

Voorzitter Stichting Nederlands Debat Instituut

Kijken op video?

→ Voor een debatronde van het VMBO Debattoernooi op video, klik op [deze link](#).

→ Inschrijven voor het jaarlijkse toernooi? Deelname is kosteloos. [Zie hier](#).

2. Didactische keuzes

Voor onze lesmethode hebben wij verschillende didactische keuzes gemaakt. Twee willen wij er hieronder toelichten.

Allereerst kiezen wij ervoor om jongeren te laten debatteren *los van hun eigen mening*. Dat doen we om drie redenen. Allereerst is het leerzamer, omdat ze dan creatiever moeten zijn in het bedenken van argumenten. Het gaat echt om de vaardigheid zelf. Ten tweede krijg je meer verschillende argumenten op tafel, omdat de leerlingen vrijer kunnen praten en er altijd zowel voor- als tegenstanders zijn – ook als honderd procent van de klas persoonlijk voor de stelling is. Tot slot merken leerlingen op deze manier hoe het is om zich te verplaatsen in het standpunt van een ander.

Een tweede didactische keuze is dat wij veel aandacht besteden aan *de mores*. We willen leerlingen leren om te spreken als ‘team’ in plaats van als ‘ik’. We willen ze leren argumenten te weerleggen door te spreken over ‘onze tegenstanders’ in plaats van ‘jullie’. Leerlingen spreken via de jury – in plaats van rechtstreeks tot elkaar. Eigenlijk net als in de Tweede Kamer, waar dat via de voorzitter gebeurt. De mores zorgen voor een veilige sfeer waar alle leerlingen zich prettig bij voelen. Het maakt de drempel om te spreken zo laag mogelijk. Als elke leerling in de klas durft op te staan, is de debatles een succes.

3. Aansluiting op de kerndoelen

Internationaal wetenschappelijk onderzoek toont de waarde van het debat als lesmethode keer op keer aan (zie voor meer informatie www.schooldebatteren.nl). Voor docenten in Nederland is het vooral belangrijk dat de methodes aansluiten op de doelen die door de overheid gesteld zijn voor het vmbo.

In de onderbouw proberen scholen te werken naar het behalen van **kerndoelen**, in de bovenbouw proberen scholen te werken naar het behalen van zogenaamde **eindtermen**. Hieronder zetten wij hier voor u op een rijtje hoe via de debatmethode verscheidene van die speerpunten op een originele, effectieve en actieve manier worden behaald.

Onderbouw

In de onderbouw wordt gewerkt met 58 kerndoelen. Via de debatmethode ontwikkelen jongeren zich binnen de **categorie Nederlands** in spreek- en luistervaardigheid (door te debatteren) en in lees- en schrijfvaardigheid (door de voorbereiding). Dit uit zich in het behalen van de volgende doelen:

1. De leerling leert zich mondeling en schriftelijk begrijpelijk uit te drukken.
2. De leerling leert zich te houden aan conventies (spelling, grammaticaal correcte zinnen, woordgebruik) en leert het belang van die conventies te zien.
3. De leerling leert strategieën te gebruiken voor het uitbreiden van zijn woordenschat.
4. De leerling leert strategieën te gebruiken bij het verwerven van informatie uit gesproken en geschreven teksten.
5. De leerling leert in schriftelijke en digitale bronnen informatie te zoeken, te ordenen en te beoordelen op waarde voor zichzelf en anderen.
6. De leerling leert deel te nemen aan overleg, planning, discussie in een groep.
7. De leerling leert een mondelinge presentatie te geven.
8. De leerling leert verhalen, gedichten en informatieve teksten te lezen die aan zijn belangstelling tegemoet komen en zijn belevingswereld uitbreiden.
9. De leerling leert taalactiviteiten (spreken, luisteren, schrijven en lezen) planmatig voor te bereiden en uit te voeren.
10. De leerling leert te reflecteren op de manier waarop hij zijn taalactiviteiten uitvoert en leert, op grond daarvan en van reacties van anderen, conclusies te trekken voor het uitvoeren van nieuwe taalactiviteiten.

Daarnaast ontwikkelen jongeren zich via de debatmethode binnen de **categorie Mens en Maatschappij** in de volgende doelen:

36. De leerling leert betekenisvolle vragen te stellen over maatschappelijke kwesties en verschijnselen, daarover een beargumenteerd standpunt in te nemen en te verdedigen, en daarbij respectvol met kritiek om te gaan.
38. De leerling leert een eigentijds beeld van de eigen omgeving, Nederland, Europa en de wereld te gebruiken om verschijnselen en ontwikkelingen in hun omgeving te plaatsen.
43. De leerling leert over overeenkomsten, verschillen en veranderingen in cultuur en levensbeschouwing in Nederland, leert eigen en andermans leefwijze daarmee in verband te

brenge, en leert de betekenis voor de samenleving te zien van respect voor elkaars opvattingen en leefwijzen.

44. De leerling leert op hoofdlijnen hoe het Nederlandse politieke bestel als democratie functioneert en leert zien hoe mensen op verschillende manieren bij politieke processen betrokken kunnen zijn.

Bovenbouw

Voor de bovenbouw van het vmbo is de debatmethode een veel gebruikte werkvorm voor het vak Nederlands, als wel voor Maatschappijleer 1, als wel voor het behalen voor de doeleinden voor Burgerschap.

Bij het **vak Nederlands** kan de methode worden gebruikt om **alle** vereisten voor de exameneenheid **spreek- en gespreksvaardigheid** (NE/K/5) te behalen. Deze eindterm luidt als volgt:

De kandidaat kan:

- relevante informatie verzamelen en verwerken ten behoeve van de spreek- en gesprekssituatie;
- strategieën hanteren ten behoeve van de spreek- en gesprekssituatie;
- compenserende strategieën kiezen en hanteren;
- het spreek-/luisterdoel in de situatie tot uitdrukking brengen;
- het spreek-/luisterdoel en taalgebruik richten op verschillende soorten publiek;
- het spreekdoel van anderen herkennen en de reacties van anderen inschatten;
- in spreek- en gesprekssituaties taalvarianten herkennen en daar adequaat op inspelen.

Daarnaast hebben de leerlingen voor de voorbereiding van de debatten informatie nodig uit schriftelijke bronnen en worden daarmee tegelijkertijd hun **lees- en schrijfvaardigheden** ontwikkeld.

Voor het vak **Maatschappijleer 1** zijn de behaalde eindtermen via de debatmethode **afhankelijk van de debatstelling** die centraal staat. Om bijvoorbeeld een debat te kunnen voeren over het wel/niet verhogen van de belasting voor de rijksten van Nederland, werkt de leerling aan het einddoel binnen ‘sociale verschillen’: “de leerling kan overheidsbeleid ten aanzien van sociale ongelijkheid beschrijven en verklaren”.

Voor **Burgerschap** bestaan er geen specifiek benoemde eindtermen. De overheid heeft slechts de kaders geschetst, maar heeft de invulling bewust aan de scholen overgelaten.

Onderzoeksbureau SLO heeft het initiatief genomen om de scholen bij de invulling van hun burgerschapsprogramma te ondersteunen door een kern voor burgerschap vast te stellen. Daarnaast heeft SLO gekeken hoe het debat deze onderdelen kan invullen. SLO stelt dat de essentie van burgerschap bestaat uit de drie domeinen democratie, participatie en identiteit:

- Democratie: het gaat hier om kennis over kenmerken van de democratische rechtstaat en politieke besluitvorming. Daaropvolgend draait het om vaardigheden en houdingen die daarbij horen, waaronder het vreedzaam oplossen van conflicten en het accepteren van diversiteit.
- Participatie: in dit domein gaat het om kennis over mogelijkheden voor inspraak en medezeggenschap en de vaardigheden en houdingen die men in staat stelt en motiveert om van deze mogelijkheden gebruik te maken en actief deel te nemen in de samenleving.
- Identiteit: centraal staat het verkennen en ontwikkelen van de eigen identiteit, kennismaken met de diversiteit aan culturen en religieuze en levensbeschouwelijke opvattingen en om te eren handelen vanuit respect voor diversiteit.

Deze drie domeinen zijn vervolgens uitgewerkt in een kernleerplan vmbo.

Hoe de debatmethode deze drie domeinen precies omvat, daar zijn ze in onderzoeksland nog niet uit. Er is wel al een begin gemaakt via de masterscriptie ‘Strijden met debat’ uit 2013 van Fleur Nollet van de Universiteit van Humanistiek in Utrecht. Zij onderzocht de werking van de debatmethode – specifiek op het vmbo - en concludeert:

“Het lijkt mij aannemelijk dat door kritische ontwikkeling van de eigen ideeën, op basis van gedegen onderzoek van beide zijden van de maatschappelijke discussie en met behulp van inhoudelijke reflectie, er begrip ontstaat voor de tegengestelde opvatting en er eveneens gewerkt wordt aan democratische houding en vaardigheden. Als in de argumentatie van de eigen opvatting, tegenargumenten tevens worden overwogen leidt dit namelijk tot nuance. Veel onbegrip lijkt geboren uit onwetendheid en verdieping in tegengestelde opvattingen kan dan een bijdrage leveren aan meer begrip. Immers krijg je sowieso (meer) inzicht in de denkwijze en argumentatie van de andersdenkende(n). Debat is bovendien een geschikte aanpak omdat het een onderlinge interactie lijkt te bewerkstelligen tussen de drie domeinen van burgerschap: democratie, participatie en identiteit. Door de eigen opvattingen te verkennen en ontwikkelen, mede door kennis te nemen aan een diversiteit aan opvattingen (domein identiteit), wordt er door de debatform gewerkt aan vaardigheden en houdingen ten aanzien van politieke besluitvorming (domein democratie) en inspraak en medezeggenschap (domein participatie).”

De basis

4. Wat is debatteren?

Debatteren is **discussiëren met regels**. Discussies heeft iedereen wel meerdere keren per dag. Een discussie ontstaat als je het met iemand ergens over oneens bent. Je probeert de ander dan te overtuigen van je gelijk door middel van het aanvoeren van argumenten. Soms lukt dat, soms niet. Soms is onduidelijk of het gelukt is omdat het gespreksonderwerp verandert, of omdat blijkt dat je het eigenlijk allebei over iets anders hebt of iets anders bedoelt. En soms kom je in een discussie snel tot een compromis.

Bij een debat is dit anders. Een debat wordt georganiseerd over een specifiek onderwerp en er doen sprekers aan mee van wie je van tevoren weet dat ze het met elkaar oneens zijn over dat onderwerp. Zij worden verdeeld in **voorstanders** en **tegenstanders**. Ook worden vooraf een aantal **spelregels** afgesproken. Bijvoorbeeld dat het debat maximaal twee uur duurt.

Daarnaast probeer je bij een debat niet elkaar te overtuigen, maar **een derde partij**. Deze mensen nemen aan het einde van het debat een beslissing over wie het het beste gedaan heeft. De debaters proberen dus niet elkaar te overtuigen, maar het publiek, de rechters of de jury.

Het bekendste voorbeeld van een debat is een **verkiezingsdebat**. Verschillende politieke partijen nemen het tegen elkaar op over actuele onderwerpen met als doel de kiezer ervan te overtuigen op hen te stemmen. Een ander voorbeeld is een **rechtszaak**. Twee advocaten pleiten tegen elkaar met als doel de rechter ervan te overtuigen dat hun cliënt gelijk heeft. De rechter neemt uiteindelijk een beslissing.

Debatten gaan bijna altijd over onderwerpen waar geen waarheid over bestaat. Geen van de deelnemers aan een debat heeft honderd procent gelijk. Een voorbeeld is het verbieden van roken in de horeca. De rokerslobby en Koninklijke Horeca Nederland vonden dit onacceptabel en probeerden de regering en het Nederlandse publiek te overtuigen dat dit een ramp zou zijn voor de bedrijfstak. In de media ontstond een heftige discussie over deze vraag. Uiteindelijk besloot de minister toch dat de horeca in Nederland rookvrij moest zijn. Maar dit is niet de enige mogelijkheid: in andere landen was er een debat over hetzelfde onderwerp en was het resultaat dat er voorlopig gewoon mag worden doorgerookt. Een andere plaats, een andere uitkomst!

Het voorbeeld van het rookverbod geeft aan wat de betekenis van een debat is. Door te debatteren komen argumenten voor en tegen op tafel, op basis waarvan nieuwe inzichten kunnen ontstaan en eventueel beslissingen genomen kunnen worden.

Er zijn verschillende debatvormen die allemaal hun eigen regels en gebruiken kennen, maar er is een aantal spelregels dat altijd geldt:

Stelling

Een debat gaat altijd over een stelling, oftewel een uitspraak of standpunt waar de meningen over kunnen verschillen. Deze stelling wordt door de organisator van het debat bedacht. Voorbeelden zijn; ‘Leraren moeten door leerlingen beoordeeld worden’, ‘Sms’en vergroot de taalvaardigheid’ en ‘Van gamen word je agressief’.

Teams

Er zijn voorstanders en tegenstanders van de stelling. Deze positie mag je niet zelf kiezen, maar wordt door de organisator aangewezen of door middel van loting bepaald. Je verdedigt als team dus niet je eigen mening over de stelling maar datgene wat je is toegewezen. Dit is heel belangrijk. Het gaat niet om wie het beste zijn eigen mening kan geven maar om wie het beste een willekeurig standpunt kan verdedigen en onderbouwen. Uiteindelijk gaat het erom welk team het meest overtuigend is in het debat.

Jury

Ieder debat kent een jury. Dit zijn de mensen die beslissen welk team het beste gedebatteerd heeft. Voorafgaand aan het debat worden de criteria bepaald waar de jury op gaat letten. Zo weten de teams wat zij moeten doen om te winnen. De persoonlijke mening van de juryleden over de stelling speelt geen enkele rol. Juryleden luisteren objectief en beslissen wie het beste gedebatteerd heeft, los van of ze het inhoudelijk eens zijn met het standpunt of niet. De juryleden zijn kundige vrijwilligers die graag hun steentje bijdragen aan het schooldebatteren. Zij ontvangen professionele training zodat zij het debat goed kunnen beoordelen en op een juiste manier feedback kunnen geven.

Meningsverschil

Het debat draait alleen om die argumenten waar de voor- en tegenstanders het over oneens zijn en niet over zaken waarover ze het eens zijn. Het meningsverschil staat centraal. Teams kunnen tijdens het debat het dus niet (geheel) eens worden over de stelling.

Gelijke wapenen

In alle opzichten wordt ervoor gezorgd dat het debat een eerlijke strijd wordt. Zo hebben alle teams evenveel spreektijd en evenveel voorbereidingstijd. Ook moeten zij toegang hebben tot dezelfde informatie en moet de stelling eerlijk zijn in de zin dat er voor beide kanten iets te zeggen valt.

Vragen aan de klas:

1. *Wat is een debat?*
2. *Wat is het verschil tussen een discussie en een debat?*
3. *Ken je beroemde debaters?*
4. *Wie vind je een goede debater en waarom?*

5. Waarom leren debatteren?

Debatten komen voor in het dagelijks leven, maar ook als wedstrijdvorm. Er worden jaarlijks vele toernooien georganiseerd, voor jongeren én volwassenen. Je kunt met de klas dan kampioen van Nederland worden.

Als je goed kunt debatteren is dat heel handig. Allereerst leer je namelijk om voor een groep te **spreken**. Dan ben je misschien minder zenuwachtig wanneer je solliciteert voor een baan. Ten tweede leer je **luisteren**, waardoor je goed kunt reageren op iemand anders en ook achteraf beter kunt onthouden wat er is gezegd. Tot slot leer je **argumenteren**. Daardoor leer je om goede redenen te geven voor je mening en dat is belangrijk om andere mensen te kunnen overtuigen.

Bij sommige debatten telt je eigen mening niet mee, dan moet je verplicht voor- of tegenstander zijn. Dat is soms erg lastig, want dan ben je het er zelf eigenlijk totaal niet mee eens. Maar juist dan is het goed om te debatteren, want dan gaat het er echt om hoe goed jij het kan. Bij elk goed debatonderwerp kun je altijd zowel voor- als tegenargumenten bedenken.

Vragen aan de klas:

1. *Wat leer je door te oefenen met debatteren?*
2. *Waar kun je die talenten later goed voor gebruiken?*
3. *In welke beroepen moet je sowieso goed kunnen debatteren?*

6. De debatvorm

Voor het vmbo hebben we het format D-BATE ontwikkeld. Hieronder leggen we uit hoe zo'n debat werkt.

Het team

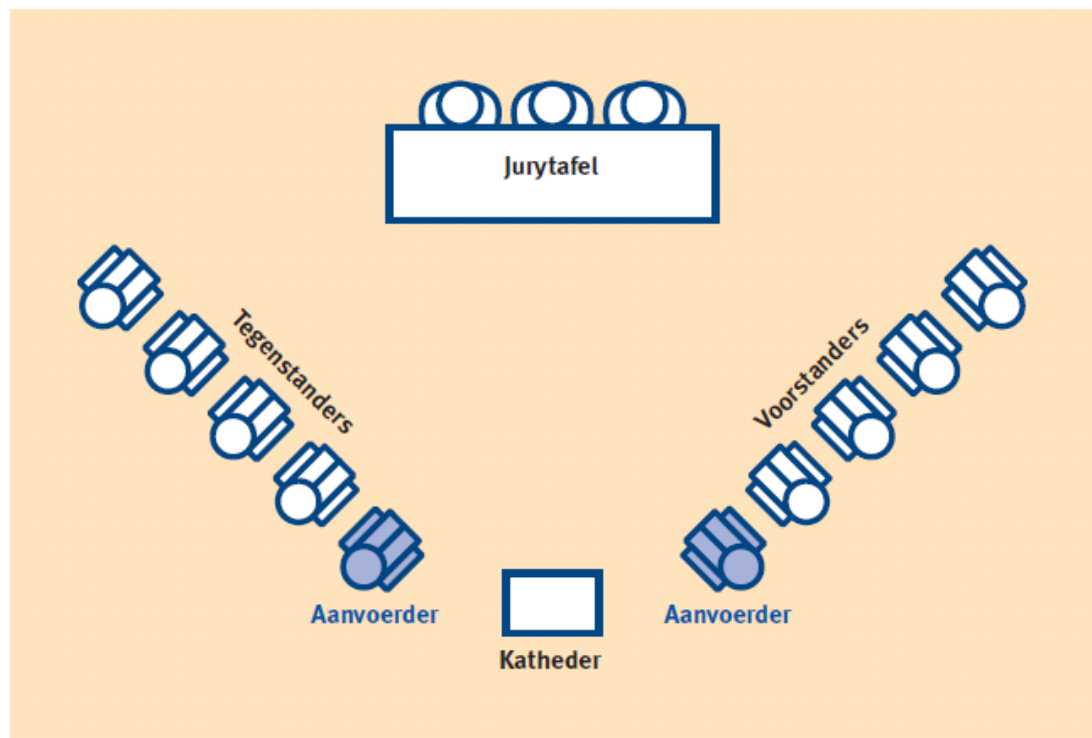
Ieder debatteam bestaat uit **vijf leerlingen** waarvan er één de aanvoerder is.

De stellingen

De debatten gaan altijd over **een stelling**. Dit is een zin die een standpunt weergeeft waar je voor of tegen kunt zijn. Bijvoorbeeld 'Rokjes boven de knie moeten op school verboden worden' of 'Kinderarbeid moet verboden worden'. De teams moeten zowel de voorstanders- als de tegenstanderspositie voorbereiden. Pas vlak voor het debat wordt bekendgemaakt wie voor en wie tegen is.

De opstelling

De opstelling in de klas gaat als volgt:

De vorm

Het debat bestaat uit **drie fases**. Iedere fase heeft zijn eigen functie.

Hieronder leggen we ze uit:

1. Opzetfase

Het debat begint met het geven van een hand aan het andere team. Hierna spreken de twee aanvoerders ieder twee minuten om de stelling te verdedigen of aan te vallen. In hun twee minuten geven zij aan wat de argumenten van hun team zijn om voor of tegen de stelling te zijn. De aanvoerder van de voorstanders begint. Beide aanvoerders spreken vanachter het kathedr.

De taak van de beide aanvoerders is om zo duidelijk en overtuigend mogelijk aan de jury te vertellen wat de argumenten voor of tegen de stelling zijn, die hun team tijdens het debat naar voren zal brengen. De aanvoerder van de voorstanders heeft als extra taak om kort uit te leggen wat de voorstanders precies met de stelling bedoelen. Bijvoorbeeld de stelling 'Leraren moeten democratisch gekozen worden door leerlingen' is een duidelijke stelling. Toch kunnen hier misverstanden over ontstaan als deze niet verder wordt uitgelegd. De voorstanders moeten uitleggen of het hier gaat om hun eigen school, of misschien alle vmbo-scholen in Nederland. Mogen alle scholieren stemmen of alleen de scholieren uit het laatste jaar? Worden er verkiezingen gehouden met meerdere kandidaten? De tegenstanders moeten zich tijdens het debat houden aan de invulling van de stelling die door de voorstanders is gegeven! Deze moet natuurlijk wel eerlijk zijn: de voorstanders mogen niet een invulling kiezen waar je het bijna niet mee oneens kunt zijn. Als de stelling bijvoorbeeld is 'geweldfilms moeten worden verboden', dan mogen de voorstanders er niet van maken 'geweldfilms moeten worden verboden op peuterspeelzalen'.

2. Reactiefase

In de reactiefase doen alle vijf debaters van beide teams mee en zijn er geen vaste spreektijden. De bedoeling is dat de teams om en om reageren op de argumenten van het andere team. De reactiefase wordt geleid door degene van de juryleden die de rol van debatleider op zich neemt. Hij geeft deelnemers het woord en zorgt ervoor dat beide teams evenveel aan het woord komen. Als een deelnemer iets wil zeggen gaat hij staan en wacht tot de debatleider hem het woord geeft. De reactiefase duurt zes minuten.

De bedoeling is dat je als team zo overtuigend mogelijk de argumenten van het andere team omverwerpt en tegelijkertijd de aanvallen die het andere team op jullie argumenten afvuurt weet af te slaan. Je mag natuurlijk ook nieuwe argumenten aanvoeren.

3. Conclusiefase

In de conclusiefase houdt van beide teams één persoon een samenvattend betoog van *twee minuten*. Dit kan de aanvoerder zijn, maar dat hoeft niet (!). De taak van een samenvattende spreker is om een *samenvattende analyse* te geven van het debat. Het doel hiervan is de jury te verleiden zijn of haar team te laten winnen. Er wordt niet van je verwacht dat je een perfecte samenvatting geeft. Het is wel de bedoeling dat je goed laat zien het debat begrepen te hebben. Dit doe je onder andere door de posities van beide teams naar voren te laten komen. Daarnaast kun je je betoog structureren door de *geschildpunten* te noemen: de belangrijkste onderwerpen in het debat waarover de teams met elkaar botsten.

Bijvoorbeeld: “Geachte jury, dit debat ging over legalisering van softdrugs. Wij verstaan onder softdrugs alle middelen die op lijst II van de Opiumwet staan plus paddo’s. Wij willen dat in de hele Europese Unie legaliseren. Wij waren het met de tegenstanders eens dat gebruik van softdrugs slecht is voor de gezondheid en dat het beter is om die drugs niet te gebruiken. Over twee grote vragen waren we het oneens, namelijk over de vraag hoe verslavend softdrugs zijn en over de vraag of mensen zelf mogen uitmaken of ze softdrugs nemen of niet. Wat betreft de eerste vraag hebben wij uitgelegd dat softdrugs op zichzelf niet zo verslavend zijn, maar wel verslavend zijn voor mensen in bepaalde omstandigheden. De tegenstanders zeggen dat softdrugs heel verslavend zijn, maar hebben dat niet uitgelegd. Ze hebben ook geen reactie gegeven op ons argument, terwijl we daar twee keer om hebben gevraagd. De tegenstanders zeiden wel dat gebruik van softdrugs vaak leidt tot gebruik van harddrugs. Wij hebben uitgelegd waarom dat juist gebeurt als je softdrugs verbiedt, want dan gaat de handel ondergronds. Criminelen verdienen veel aan harddrugs en probeert mensen dus verslaafd te krijgen. Maar, geachte jury, zelfs als softdrugs verslavend zouden zijn, dan nog mogen mensen zelf uitmaken of ze softdrugs gebruiken. Als iets niet mag, willen jongeren dat juist. Bovendien mogen meerderjarigen op dit moment al alcohol drinken, dat volgens verschillende onderzoeken veel verslavender en schadelijker is dan softdrugs. Waarom zouden we dan geen softdrugs mogen gebruiken? Daarom wordt softdrugs nu in veel landen gelegaliseerd, zelfs in delen van de VS. Laat Nederland weer een voorbeeldland zijn en stem vóór legalisering van softdrugs! Dank u wel voor uw aandacht.”

Bovenstaande conclusiespeech zal in de praktijk niet snel voorkomen. Een echte conclusiespeech duurt namelijk langer en het taalgebruik zal ook anders zijn. Het gaat er hier dus alleen om een indruk te geven van wat (ongeveer) wordt verstaan onder een ‘samenvattende analyse’.

De aanvoedersspeech

De aanvoeders in de opzetfase vertellen hun argumenten op een bijzondere manier. Namelijk via de **kop-romp-staart-structuur**. Dat is een handige manier om te zorgen dat de jury alle argumenten goed kan herkennen en onthouden. Dat gaat als volgt:

1. Kop (± 30 seconden)

Het eerste onderdeel, de kop van je betoog, is de inleiding. In deze inleiding zorg je allereerst dat je de aandacht hebt van je publiek en de jury. Dit kun je het beste doen door een mooie aandachtstrekker. Dit kan een mooi citaat zijn, een statement, een stuk uit de actualiteit of iets anders waardoor direct duidelijk wordt waar je het over gaat hebben.

De aanvoerder van de voorstanders geeft namens het team in de inleiding ook een invulling van de stelling. Dat heet *definitie*. De aanvoerder geeft aan hoe de stelling door de voorstanders precies wordt begrepen. Als de stelling bijvoorbeeld luidt ‘er moet een minimumpercentage komen van vrouwen in de top’, dan dient de aanvoerder duidelijk te maken welk percentage wordt gebruikt en wat men precies onder ‘de top’ verstaat.

De aanvoerder van de tegenstanders geeft in de inleiding aan waar ze het precies mee oneens zijn. Bijvoorbeeld: “wij geloven dat positieve discriminatie ook discriminatie is en dat je discriminatie niet met discriminatie kunt bestrijden”.

Daarna kondig je kort aan wat je tijdens je spreektijd gaat vertellen, welke argumenten je gaat gebruiken. Door je argumenten aan te kondigen, kan de jury ze alvast kort opschrijven.

Gebruik niet te veel argumenten tijdens de opzetfase. Je wint het debat niet omdat je meer argumenten hebt gebruikt dan je tegenstanders. Het gaat er om dat je betere argumenten hebt die je goed hebt uitgewerkt. Normaal gesproken gebruik je in de opzetfase niet meer dan drie argumenten.

Wanneer je je argumenten aankondigt is het verstandig om ze te labelen en te tellen. Labelen wil zeggen dat je een naam geeft aan het argument. Je plakt er een label op. Hierdoor kan het publiek het verhaal beter volgen. Een label moet je argument zo kort mogelijk samenvatten. Hoe korter, hoe beter: het liefst één woord. Een extra voordeel is dat alleen met dit woord het argument voor veel juryleden al zal gaan leven. Je kunt verschillende woorden gebruiken om te labelen; zoals een omschrijving of een metafoor. Een voorbeeld om dit duidelijk te maken.

“U hebt het ongetwijfeld ook gehoord op het nieuws gisteravond: steeds meer kinderen lijden aan overgewicht. En dit is een groot probleem. Ik vind dan ook dat de gemeente snacks en ander ongezond voedsel moet verbieden op scholen. Ik heb daarvoor drie argumenten. Allereerst de gezondheid, ten tweede het geluk en ten derde het geld.”

In bovenstaand voorbeeld weet de jury al een beetje wat je met je drie argumenten bedoelt. Je moet ze daarna wel uitleggen, maar je hebt jezelf en het publiek al een structuur gegeven. Het tellen is ook belangrijk. Hierdoor kan er geen misverstand ontstaan over het aantal argumenten. In het bovenstaande voorbeeld is dat ook gedaan: “Ten eerste ... ten tweede ... ten derde...” Een jurylid kan direct de drie argumenten opschrijven en weet ook dat hij alle argumenten die je genoemd hebt, genoteerd heeft. Hierdoor wordt je verhaal makkelijk te volgen, herkent het publiek en de jury je verhaal en help je ook jezelf. Stel dat je een black-out hebt bij de uitleg van je tweede argument, dan weet je vast nog wel dat er een derde argument was en kun je daarmee doorgaan.

2. Romp

Hierna komt de romp of het middenstuk. In dit gedeelte van je verhaal geef je de meeste informatie. Het is je taak om ieder argument dat je in de kop genoemd hebt zo goed mogelijk toe te lichten. Door het argument met één woord te labelen maak je het duidelijk, door het uit te leggen maak je het overtuigend. Als je daarna een voorbeeld gebruikt, maak je het ook nog herkenbaar.

3. De staart (± 2 minuten)

Met de conclusie, de staart, rond je het betoog af. Tijdens de conclusie probeer je met name de zekerheid te krijgen dat de jury al je argumenten gehoord heeft, zodat ze worden meegewogen in de beoordeling. Dit lukt het best door ze nog een keer kort te herhalen met dezelfde labels als die je in de kop en de romp hebt gebruikt. Het lijkt overdreven om in twee minuten nog een keer al je argumenten te herhalen maar voor juryleden is het heel prettig.

Dit geeft ze de kans om zelf nog een keer door hun aantekeningen te lopen. Als je zelf debatten jureert, zul je ook merken hoe handig dat is. Sluit je betoog altijd af met een mooie uitsmijter. Dat kan de stelling zijn of een mooi citaat. Maar vertel de jury nooit; ‘dit was het’ of ‘meer heb ik niet’. Vergeet niet dat het laatste wat je zegt vaak het beste blijft hangen. Maak daar dus goed gebruik van.

“Beste jury, u hebt nu onze drie argumenten gehoord: 1. gezondheid, 2. geluk en 3. geld. Dus verbied die snacks op scholen, spoel die frikandellen door de riolen!”

Kijken op video? Wil je een voorbeeld zien van zo'n debat? [Hier](#) vind je een aantal videoregistraties van debatten waarin volgens eenzelfde debatvorm wordt gedebatteerd. Gebruik dit debat ook om eens te jureren als oefening!

7. De jurering

Voor de juryleden geldt net als voor de debaters een aantal regels waar ze zich aan moeten houden.

De eigen mening van de jury mag geen rol spelen

De juryleden mogen hun eigen mening over de stelling niet laten meewegen bij de beoordeling van een debat. Een jurylid moet doen alsof hij er geen mening over heeft, zodat de voorstanders en tegenstanders evenveel kans krijgen om het debat te winnen.

Wat niet gezegd is, telt ook niet mee

De jury kan misschien zelf nog argumenten voor of tegen de stelling bedenken die in het debat niet genoemd zijn. Deze mogen ze echter niet laten meewegen in de jurering. Ze beoordelen alleen wat er gezegd is, en niet wat niet gezegd is.

Jurycriteria

De jury let tijdens het debat op drie dingen: de presentatie van de debaters, de argumentatie en de taakuitvoering.

1. Presentatie

Om te beoordelen of de debaters goed presenteren, let de jury op drie onderdelen:

- Spreekt de debater duidelijk?
- Richt de debater zich op de jury en het publiek?
- Gelooft de debater zelf in wat hij zegt?

2. Argumentatie

Om te beoordelen of de debaters goed argumenteren, let de jury op drie onderdelen:

- Legt de debater het argument goed uit en geeft hij er voorbeelden bij?
- Luistert de debater goed naar wat zijn tegenstanders én teamgenoten zeggen?
- Valt de debater de argumenten van de tegenstander overtuigend aan?

3. Taakuitvoering

Om te beoordelen of de teams hun taak in het debat goed uitvoeren, let de jury

op vier onderdelen:

- Zijn de opzet- en conclusiebeurten helder?
- Reageren de debaters op de tegenpartij?
- Komen alle teamleden aan het woord?
- Vullen de teamleden elkaar aan?

Weging

Let op! De weging is aangepast ten opzichte van voorgaande jaren

Naast de mogelijkheid voor elk team om per opzet-, reactie- en conclusiefase maximaal een 9 te halen, wordt er vanaf studiejaar 2015/2016 ook gewerkt met een winstbonus. Dit punt (1) wordt bij het totaal wat je team per fase behaalt opgeteld. Hierdoor kunnen teams op een onderdeel dezelfde punten halen, maar is het door de winstbonus tóch mogelijk een winnaar aan te wijzen. *Voorbeeld:* beide teams hebben in de reactiefase 7 punten behaald voor 'inhoud'. De jury bepaalt vervolgens welk team de winstbonus verdient. Op deze manier kan de jury een winnaar aanwijzen, ook al is het verschil tussen de teams heel klein. (zie het juryformulier op de volgende pagina)

9	Briljant/uitstekend
8	Sterk/goed
7	Redelijk/voldoende
6	Gebrekkig/matig
5	Slecht/onvoldoende

De aanvoerder ontvangt punten voor presentatie en voor argumentatie. De reactiefase wordt beoordeeld op inhoud, presentatie, reactie én teamwork. De conclusiespreker krijgt punten voor presentatie en voor analyse.

Reactiefase Het totaal van de jurycriteria in de reactiefase wordt vermenigvuldigd met 3. De vier criteria in deze fase worden verschillend beoordeeld: *inhoud* wordt door de jury beoordeeld met een cijfer 5 t/m 9 en voor de onderdelen *presentatie*, *teamwork* en *reactie* (hoe reageer je op de tegenstander zijn argument) wordt winst (1) dan wel verlies (0) genoteerd. Op deze manier krijgt de reactiefase meer gewicht dan de andere fasen. Wij vinden het namelijk het belangrijkste dat de nadruk ligt op de prestatie van het gehele team.

Conclusiefase De sprekers in de conclusiefase worden door de jury beoordeeld op inhoud (is de analyse van het debat goed uitgevoerd?) en presentatie. Beide criteria worden beoordeeld met een cijfer 5 t/m 9. Ook hier bepaald de jury daarnaast welk team op inhoud en/of presentatie de winstbonus verdiend.

De jury kan het debat gemakkelijk bijhouden door aantekeningen te maken op ons debatschema. In het schrijfgedeelte van de reactiefase staan invulrondjes waar de jury kan aankruisen of debaters zijn opgestaan. Onderstaand schema is een voorbeeld van het debatschema zoals wij hem in A3-formaat gebruiken op het debattoernooi.

8. De timekeeper

Voor elk debat is ook een ‘timekeeper’ nodig. Dat is iemand die de tijd bijhoudt en steeds aangeeft hoeveel tijd er nog over is. Je hebt daarvoor natuurlijk wel een stopwatch nodig. Deze taak wordt veelal ingevuld door een leerling-jurylid.

Tijdens de reactiefase geeft hij per minuut aan hoeveel minuten er nog over zijn door dat aantal vingers op te steken. Als er in een bepaalde fase nog één minuut te gaan is, steekt de timekeeper één vinger in de lucht, en wanneer er nog een halve minuut over is, geeft de timekeeper dit aan door het gebaar te maken dat hieronder op de foto’s staat. De laatste tien seconden telt hij met zijn vingers in de lucht af en als de tijd om is, luidt hij de bel. Wanneer de bel klinkt, mag de laatste spreker zijn zin nog afmaken en moet dan stoppen met zijn verhaal.

VMBO Debattoernooi – Leerling-jurylid

Tijdens het toernooi levert elk team een leerling-jurylid. Zijn of haar inbreng is erg waardevol want als leerling-jurylid ondersteun je de jury. Omdat het leerling-jurylid wordt ingedeeld bij andere debatteams, is het ook nog eens heel leerzaam: hoe debatteren andere scholen? Hoe werken zij samen? Maar ook de beoordeling van de jury: hoe beoordeeld de jury en waarom?

Als leerling-jurylid heb je daarnaast ook na het debat nog een belangrijke taak: tijdens het overleg dien je tijd goed in de gaten te houden en aan te geven wanneer de tijd voorbij is. Hetzelfde geldt voor het bewaken van de tijd tijdens het feedback geven aan de debaters: mede dankzij de leerling-juryleden verloopt het toernooi daarom op schema.

Nog één minuut...

Nog een halve minuut...

Nog 10 seconden...

Tips om te winnen

9. Presentatie

Hoe zorg je in een debat voor de beste presentatie? Let dan op de volgende dingen.

1. Spreek tegen de jury

Realiseer je tijdens het hele debat dat je niet je tegenstanders probeert te overtuigen, maar de jury. Je tegenstanders zullen het nooit met je eens worden; het is namelijk hun taak om tegen jouw standpunt te zijn. Maar veel belangrijker is nog dat je tegenstanders niet beslissen wie het debat wint; dat doet de jury! Richt je tijdens het debat dan ook tot de jury en probeer hen te overtuigen. Kijk ze aan en zeg af en toe iets in de trant van 'beste jury, mijn volgende argument...', of 'jury, de tegenstanders zeiden zojuist... Ik ben het daar niet mee eens want...'. Door de jury aan te kijken maak je contact met ze en dat is nodig om ze te kunnen overtuigen.

2. Gebruik je stem

Dit lijkt een overbodige tip. Als je spreekt gebruik je immers altijd je stem. Toch is het belangrijk te realiseren dat je door goed stemgebruik je betoog kunt ondersteunen. Spreek sowieso verstaanbaar. Als de jury je niet kan verstaan, kun je ze ook niet overtuigen. Varieer in volume en toonhoogte. Als je bijvoorbeeld zegt dat je je over iets opwindt, dan helpt het als je dit wat luider uitspreekt. Als je een vraag stelt aan je tegenstanders helpt het als de jury door je stem ook echt kan horen dat je een vraag stelt. Kortom, realiseer je dat het je stem is die je argument inkleurt.

3. Gebruik je lichaam

De jury luistert niet alleen maar kijkt ook naar je. Realiseer je dat en maak er gebruik van. Sta rechtop en stevig en gebruik je handen om je verhaal te ondersteunen. Iemand die met hangende schouders en zijn handen in zijn zak spreekt maakt niet de indruk erg betrokken te zijn bij zijn verhaal. Vaak kun je een argument met je armen en handen ondersteunen. Als je bijvoorbeeld spreekt over een groot mes dan spreekt dit mes meer tot de verbeelding als je met je handen aangeeft hoe groot dit mes is. Hetzelfde geldt voor een kleine moeite of een groot probleem.

4. 'Wees het argument'

Het beste argument dat je in ieder debat kunt aanvoeren ben je zelf. Straal door middel van oogcontact, je stem en je lichaam uit dat je achter je argument staat en er echt in gelooft. De Engelsen vatten dit samen in 'be the argument!' Iemand die uitstraalt dat hij zelf in zijn verhaal gelooft, komt heel erg overtuigend over.

10. Argumentatie

Als je het beste wilt zijn in argumenteren, moet je drie dingen goed kunnen: argumenteren, luisteren en reageren. Hoe doe je dat het beste?

Argumenteren

Mensen hebben de neiging een mening of standpunt te geven zonder uitleg of onderbouwing. Wat ze zelf vinden is vaak zo logisch, dat ze het niet nodig vinden om het uit te leggen, of dat ze er gewoon niet aan denken om dat te doen. Maar voor een ander spreekt die mening of uitspraak soms helemaal niet voor zich. **Argumenten** zijn de redenen en uitleg die een standpunt aannemelijker kunnen maken (argumenten volgen vaak op woorden als 'want', 'vanwege', 'omdat', 'daarom', etc.).

Alle argumenten moeten zorgvuldig worden uitgelegd voor de jury en het publiek. De debater moet dus niet alleen beweren dat vlees eten zelig is, maar het ook uitleggen en er voorbeelden bij geven. Om dit te doen is het **a.u.b.-model** ontworpen, dat staat voor Argument, Uitleg, Bijvoorbeeld. We leggen de drie stappen hieronder uit.

Stap 1: Argument

Je begint met het noemen van het argument. Vaak is dit een korte uitwerking van je label (zie vorige hoofdstuk). Bijvoorbeeld: 'Vlees eten is zelig'.

Stap 2: Uitleg

Na het argument genoemd te hebben, geef je aan wat je met dat argument bedoelt. Eigenlijk is dit het belangrijkste onderdeel van een goede argumentatie. Als juryleden namelijk niet goed weten wat een argument inhoudt, kunnen ze ook niet beoordelen of het belangrijk is. In de uitleg maak je de link tussen het argument en de stelling duidelijk en benadruk je hoe belangrijk het argument is.

Stap 3: Bijvoorbeeld

Tot slot geef je voorbeelden waarmee je je argument zo tastbaar en concreet mogelijk maakt. Hiermee worden de argumenten extra geloofwaardig gemaakt, en dat is natuurlijk wat je wilt bereiken.

Een voorbeeld:

Roken moet verboden in de boreca (stelling). Roken is erg ongezond (argument). Ieder jaar gaan er 25.000 mensen dood als een direct gevolg van roken (uitleg). Neem mijn buurman die vorig jaar aan longkanker overleed nadat hij 20 jaar lang een pakje per dag had gerookt (voorbeeld).

Luisteren

Heel belangrijk is om tijdens het debat goed te luisteren, zowel naar je teamgenoten als naar de tegenstanders. Op deze manier zorg je ervoor dat je goed kunt reageren en dat het niet allemaal over hetzelfde gaat.

Reageren

Debatteren is niet alleen je mening geven en toelichten. Wat in een debat net zo belangrijk is, is reageren op wat de tegenpartij zegt. Een team is het meest overtuigend wanneer het duidelijk kan maken dat een argument van de tegenstanders niet klopt of niet overtuigend is. Wanneer een team een goed tegenargument heeft, is het belangrijk dit zo goed mogelijk onder de aandacht van de jury te brengen. Dit doen de debaters door de volgende stappen te zetten.

1. Aanwijzen

Begin met aan te geven op welk argument van de tegenstander je gaat reageren. Dit is belangrijk omdat je hiermee duidelijk aangeeft wat je gaat doen.

2. Samenvatten

Vat in één of twee zinnen het argument van je tegenstander samen. Hiermee geef je aan dat je goed geluisterd hebt en help je de jury zich te herinneren hoe dat argument in elkaar zat. Houd deze samenvatting wel kort!

3. Reageren

Nu is het moment aangekomen om heel duidelijk uit te leggen waarom dit argument volgens jou niet klopt. Neem hier rustig de tijd voor zodat je zeker bent dat de jury het goed begrijpt.

4. Concludeer

Concludeer heel kort dat het argument van de tegenstander dus niet klopt. Dit hoeft maar één zin te zijn.

Een voorbeeld:

“Beste jury, ik wil graag reageren op het verbodsargument van de tegenstanders (= aanwijzen). Als ik het goed begrijp willen zij roken gaan verbieden om ervoor te zorgen dat minder mensen gaan roken (= samenvatten). Hier ben ik het mee oneens, omdat dit helemaal niet werkt. Rokers zijn namelijk verslaafd en zullen dus blijven roken, ook als het verboden is. Kijk maar naar drugsgebruikers; die stoppen ook niet omdat drugsgebruik verboden is. Het drugsgebruik neemt zelfs nog steeds toe ieder jaar. Als je wilt dat er minder gerookt wordt kun je veel beter mensen proberen te helpen met stoppen. Dat heeft veel meer effect (= reageren). Kortom jury, het argument van de tegenstanders om roken te verbieden klopt niet (= concluderen).”

11. Taakuitvoering

Als je de beste taakuitvoering wilt hebben, dan doe je dat als volgt:

Goed begin, is het halve werk

Zorg dat de opzetbeurt van je team helder en vlammend is. Dan kan het debat daarna op volle kracht losbarsten.

Reageer

Een debat draait om interactie, oftewel de teams hebben de plicht om op elkaar te reageren. Wanneer teams langs elkaar heen spreken, schaadt dat de kwaliteit van het debat. De jury zal om die reden teams die (belangrijke) punten negeren van het andere team, bestraffen met een lagere score voor taakuitvoering.

Iedereen aan het woord

Bij de debatwedstrijd zijn de leerlingen samen een debatteam. Dat wil zeggen dat zij zich als team voorbereiden, als team bij elkaar zitten, en ook als team samen debatteren. Elk teamlid kan iets waardevols toevoegen aan het debat, en het is ook de bedoeling dat iedereen aan het woord komt tijdens een debat. Als dat lukt, voert iedereen zijn taak als spreker goed uit. Op de jury maakt dit een goede indruk, omdat de jury dan direct kan zien dat alle teamleden weten waar ze het over hebben en dat ze als team geloven in wat zij zeggen.

Elkaar helpen

Behalve dat elk teamlid aan woord moet komen, is het ook belangrijk dat de teamleden elkaar ondersteunen. Dit kunnen zij doen door:

- instemmend meeknikken wanneer een teamgenoot een sterk argument geeft;
- elkaar aan te vullen wanneer dat nodig is;
- elkaar nooit tegen te spreken.

Wanneer de tegenstanders een argument van een teamgenoot tegenspreken, moet de volgende leerling meteen proberen het argument van zijn teamgenoot te repareren.

Extra lesmateriaal voor de docent

12. Voorbeeldstellingen

- Leraren moeten altijd met 'u' worden aangesproken
- Gevangenen moeten een asielhond of -kat krijgen om voor te leren zorgen
- Vlees eten mag alleen als je zelf ooit een dier hebt geslacht
- Bedelen moet verboden worden
 - Op middelbare scholen moet een schooluniform worden ingevoerd
- Dierentuinen moeten verboden worden
- Het dragen van rokjes boven de knie moet op school verboden worden
- Kinderen van streng-gelovigen moeten verplicht worden ingeënt
- Rood staan bij de bank moet alleen mogen als je een baan hebt
- Alcoholreclames moeten verboden worden
- Het geven van een opvoedkundige tik is altijd verkeerd
- Nederland moet juryrechtspraak invoeren
- Consumentenvuurwerk moet ook met Oud & Nieuw verboden worden
- Nederland moet zich kandidaat stellen voor de Olympische Spelen
- Asielkinderen die minimaal vijf jaar in Nederland zijn, moeten een verblijfsvergunning krijgen

Zelf stellingen bedenken? [Zie hier](#) voor onze handleiding.

13. Oefeningen

Met de volgende oefeningen kunt u de klas extra goed voorbereiden:

1. Oefening in presenteren: De verkoper

Pak een voorwerp en toon die aan de leerlingen. De opdracht is dat de leerlingen een speech kunnen geven waarom de anderen dit voorwerp van hem/haar zouden moeten kopen. Er is één belangrijke regel: het voorwerp kost € 5,- en je mag geen korting geven – op prijs win je de wedstrijd dus niet.

Geef de leerlingen een paar minuten om argumenten te bedenken voor hun speech. Kies vervolgens enkele leerlingen die deze speech voor de klas mogen houden. Houd met een stopwatch de tijd bij, maximaal één minuut! Laat de anderen feedback geven op de presentatie, vooral de ‘tops’. Wat vonden ze goed aan de presentatie? Waarom?

Tip voor gevorderden: Laat de verkopers hun speech houden volgens de kop-romp-staart-structuur.

2. Oefening in argumenteren: Het Kettingdebat

Kies acht leerlingen uit de klas (of verdeel de klas in groepen van acht leerlingen) en geef iedere leerling krijgt een nummer van 1 t/m 8: leerlingen met een oneven nummer zijn voorstanders, zij met een even nummer tegenstanders. Kies een stelling en geef iedereen individueel 5 minuten voorbereidingstijd, zonder te overleggen met elkaar. Dan begint het: nummer 1 staat op en geeft in maximaal één minuut een toespraak waarom hij/zij voor de stelling is. Vervolgens staat nummer 2 op en geeft in maximaal één minuut een toespraak en weerlegging van de argumenten van nummer 1 en geeft ook aan waarom hij/zij tegen de stelling is. Dan staat nummer 3 op en weerlegt de argumenten van nummer 2 en brengt weer nieuwe argumenten in. De rest van de klas jureert en geeft na afloop van het debat feedback aan de sprekers door middel van ‘tips’ en ‘tops’.

Tip: Gebruik als stelling: “<plaatsnaam> is de meest geweldige stad van Nederland”.

3. Oefening in teamwork: De Estafettespeech

Kies één groep van vijf leerlingen (of verdeel de klas in groepen van vijf). Elk team krijgt een stelling om gedurende 15 minuten voor te bereiden: ze bedenken welke argumenten ze allemaal kunnen noemen en welke voorbeelden ze kunnen gebruiken. Elk team krijgt 3 minuten de tijd om zijn verhaal te vertellen aan de klas (de jury), maar dan wel op een bijzondere manier: De teamleden krijgen allemaal een nummer (1 tot en met 5) en nummer 1 begint met praten. Als de docent een nummer roept, moet het teamlid dat aan het woord is, stoppen met praten (hij mag

zijn zin nog wel afmaken) en gaat het teamlid wiens nummer net geroepen is, verder waar zijn voorganger net gebleven was. Het is de bedoeling dat het team zo goed samenwerkt dat er zelfs op deze manier een vloeiend verhaal uitkomt.

4. Oefening in creativiteit: Het ballondebat

Vraag alle leerlingen in de klas een bekend persoon te bedenken en laat deze op een briefje schrijven. Verzamel alle personages in een grote bak. Kies vervolgens vijf vrijwilligers uit de klas en laat deze om de beurt een briefje grabbelen. De namen van de personages worden voorgelezen. Hierna start het ballondebat.

De omstandigheden zijn als volgt: boven de school hangt een levensgrote luchtballon. Er zitten vijf personen in de mand van de ballon. Echter, de ballon is aan het dalen wegens een lek en zal neerstorten als er meer dan één persoon in de ballon blijft zitten. Alle deelnemers aan het ballondebat mogen in 1 minuut toelichten waarom zij (hun personage) in de luchtballon zouden moeten blijven. Daarna stemt de klas (iedere leerling heeft twee stemmen) twee mensen uit de ballon. De overgebleven drie leerlingen hebben nu nog 1 minuut om toe te lichten waarom de andere twee personen uit de ballon gestemd moeten worden. Aan het einde van de betogen stemt de klas direct op de winnaar, iedere leerling heeft hierbij 1 stem. Bespreek na afloop van het debat waarom de winnaar tot winnaar is uitgekozen.

Tip: Doe deze oefening alleen als er een veilige sfeer is in de klas. Anders is het beoordelen van elkaar misschien te heftig. Als dat zo is, kun je de beoordeling achterwege laten. Of laat leerlingen geheim stemmen met briefjes.

5. Bekijk de videovoorbeelden

Hier vindt u een groot aantal videoregistraties van debatten waarin volgens eenzelfde debatvorm wordt gedebatteerd. Laat een debat zien als voorbeeld of om uw leerlingen mee te laten jureren als oefening!

6. De beste oefening

Doe mee met ons jaarlijkse VMBO Debattoernooi! [Klik hier](#) om uw klas in te schrijven. Deelname is kosteloos.

Volg ons online via www.facebook.com/schooldebatteren voor overtuigingstips, lesideeën en nieuwe activiteiten of schrijf u in voor onze nieuwsbrief via www.schooldebatteren.nl

Colofon

Handleiding voor docenten
Debatteren op het vmbo

Uitgave: Stichting Nederlands Debat Instituut

Correspondentieadres:
Stichting Nederlands Debat Instituut
Frams Halslaan 57
1213 BK Hilversum
035 625 20 50
onderwijs@debatinstituut.nl
www.schooldebatteren.nl

© 2015 Stichting Nederlands Debat Instituut, Hilversum

Onze stichting heeft het doel om het retorica- en debatonderwijs binnen alle lagen van het Nederlandse onderwijs te bevorderen. Dit in de overtuiging dat het oefenen in debatteren een unieke en essentiële bijdrage levert aan de ontwikkeling van jonge mensen.

STICHTING NEDERLANDS DEBAT INSTITUUT

Doel van de Stichting Nederlands Debat Instituut is het bevorderen van retorica- en debatonderwijs binnen alle lagen van het Nederlandse onderwijs. Dit in de overtuiging dat het oefenen in debatteren een unieke en essentiële bijdrage levert aan de ontwikkeling van jonge mensen.

De bijdrage van het debat aan de ontwikkeling van jonge mensen is tweeledig. Ten eerste leren zij spreken, luisteren en argumenteren. Dit geeft hen zelfvertrouwen en de benodigde vaardigheden om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij. Ten tweede leren jongeren standpunten van verschillende kanten te bekijken, te bevragen en te begrijpen. Deze toets der ideeën is de zuurstof van iedere democratie. Kortom, debatteren op school is een bewezen middel om jongeren voor te bereiden op actief burgerschap.